

Till Klimat- och näringslivsdepartementet
Dnr KN2024/02249

Yttrande över remiss om Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

Återvinningsindustrierna är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 36 miljarder kronor och drygt 10 000 anställda i anläggningar över hela landet. Medlemmarna samlar in och återvinner både kommunalt och icke-kommunalt avfall.

Sammanfattning

Återvinningsindustrierna välkomnar promemorian och ambitionen att göra ett omtag för att reformera Miljöbalken i syfte att uppnå en mer cirkulär hantering av avfall. Det är oerhört viktigt att verka för ett resurseffektivt samhälle med cirkulära materialflöden och att vi har policyåtgärder som möjliggör för företagen att göra rätt. Utan en välfungerande avfallsmarknad blir det svårt att minska Sveriges beroende av fossila primära råvaror och därigenom nå både de nationella och internationellt uppsatta klimatmålen. Återvinningsbranschen är en viktig pusselbit i det arbetet.

Vi är mycket positiva till att utredarna har lyssnat på några av våra tidigare synpunkter, såsom att fler verksamheter ska ges full rådgivning över sina avfallsströmmar, och som nu föreslås i form av att ansvaret från kommunerna flyttas till verksamhetsutövaren för avfall som uppstått i detaljhandeln med livsmedel, för förbrukat kontorspapper och för förbrukat matfett. Detta anser vi dock inte vara tillräckligt, utan förespråkar fortsatt införandet av ett s.k. frival.

Vi är även mycket positiva till de förändringar i tillsynsansvaret som föreslås. Vår bedömning är att centrala myndigheter får bättre förutsättningar att bedriva tillsyn och säkerställa efterlevnad av regelverk. Att därför ge hela tillsynsansvaret över producentansvaren till Naturvårdsverket samt göra länsstyrelsen till ensam tillsynsmyndighet över insamlare och avfallstransporter är viktiga steg i rätt riktning. För att fortsätta på det spåret ser vi dock gärna att all tillsyn över avfallsverksamheter bör flyttas till länsstyrelsen. Detta anser vi skulle öka kompetensen bland tillsynsutövarna och möjliggöra en mer likvärdig och effektiv tillsyn i hela landet.

Utöver fördelarna med förslagen i promemorian anser vi att det fortsatt finns en del otydlighet kring hur tillämpningen av en del av förslagen ska gå till i praktiken samt gällande de förändrade definitioner som föreslås. Exempel på definitioner som behöver förtydligas ytterligare gäller; överlåtelse av ansvar för avfall, restavfall, separat insamling av avfall samt smittförande i relation till animaliska biprodukter. Det finns därutöver risk för godtyckliga bedömningar

gällande förslagen om undantag från krav på att skilja förpackningar från sitt innehåll och för krav på ytterligare sortering där vi önskar ytterligare tydlighet.

Återvinningsindustrierna välkomnar förslaget om att utöka utsorteringskraven för plast, papper, glas och metall men önskar att förslaget kompletteras med hur det ska göras rent praktiskt. Vår bedömning är att insamlingen bör ske samordnat med nuvarande förpackningsinsamling, men frågan om vem som ska finansiera en sådan lösning återstår. Därutöver anser vi att krav på ytterligare sortering bör ställas främst om det behövs för att möjliggöra materialåtervinning eller för att utifrån avfallens egenskaper uppnå en hög kvalitet på det återvunna materialet. Detta är viktigt och förslagen bör preciseras utifrån sådan tillämpning.

Återvinningsbranschen är redan idag drabbade av att det ofta är svårt att finna efterfrågan på återvunnet material, vilket innebär att ökad eftersortering inte nödvändigtvis leder till att mer material faktiskt återvinns. Konsekvensen blir istället att det åläggs nya krav på återvinningsaktörer istället för att adressera grundproblemet med bristande efterfrågan på många återvunna material, och det blir tyvärr inte ekonomiskt möjligt för branschen att bedriva återvinning som inte har en marknad utifrån ett långsiktigt perspektiv.

När det kommer till de mottagningskriterier för avfallsförbränningsanläggningar och samförbränningsanläggningar som föreslås så anser vi att det är väldigt viktigt att tillvarata de material som går att materialåtervinna och minska andelen material till förbränning. Däremot ser vi risker med att förslaget kan leda till en stor rapporteringsbörda för återvinningsaktörer, beroende på den detaljnivå i dokumentation som kommer krävas. För vår del blir det viktigt att den administrativa bördan inte blir alltför omfattande. Det är också viktigt att det ställs krav på avfallsproducenter att lämna den dokumentation som krävs för att vår bransch i sista ledet av värdekedjan ska kunna göra en rättvis och effektiv bedömning.

Slutligen anser vi att det är viktigt att införandet av merparten av förslagen i promemorian träder i kraft den 1 januari 2026. Särskilt brådskande är införandet av förslagen;

- Flytt av ansvar från kommun till verksamhetsutövare för visst kommunalt avfall
- Förändringar och förtydliganden gällande tillsynsansvar

Sett till helheten och den generella ambitionen med förslagen så tillstyrker Återvinningsindustrierna denna promemoria.

Detaljerade synpunkter

Avfallsproducentens ansvar förtydligas

Återvinningsindustrierna välkomnar avsikten med förslaget om att avfallsproducenterna får ett förtydligat ansvar genom krav på fullständig behandling av avfallet.

Vi anser dock att det är otydligt vad som menas med att ansvaret för avfallet har "överlåtits", vid t.ex. köp av transporttjänst. Är avsikten att avfallsproducentens ansvar upphör vid överlåtelse? I kommentaren till förändringen i kap. 5 anges att överlåtelse för mellanlagring inte innebär att ansvaret har överlåtits, medan den 10 § medger att ansvaret för avfallet övergår till den som avfallet överläts till, vilket är motsägelsefullt. Vi anser att det är otydligt om det är utredningens mening att ansvaret för att avfallet blir fullständigt behandlat ska stanna hos t.ex. en transportör i de fall som denne lämnar avfallet till någon som endast mellanlagrar avfallet? Denna otydlighet skulle kunna utnyttjas av en oseriös aktör som mellanlagrar avfall och som inte

fullföljer sina förpliktelser att behandla avfallet. Om ansvaret vid mellanlagring är otydligt riskerar det att öppna upp för aktörer som erbjuder tjänster, liknande Think Pinks verksamhet, men som sedan inte har något ansvar för att avfallet blir fullständigt behandlat.

För att undvika att oseriösa aktörer utnyttjar denna lucka behöver avfallsproducentens ansvar vid överlåtelse därför förtydligas att det kvarstår även när avfall har överlåtits till någon annan. Återvinningsindustrierna föreslår att även den som endast mellanlagrar avfallet får ett självständigt ansvar att se till att avfallet blir fullständigt behandlat.

Återvinningsindustrierna anser att komprimering genom balning bör tas bort från definitionen av förberedande behandling. Vi anser alltså att komprimering kan ha flera betydelser, där komprimering av karosser är en annan och *kan* ingå i ett återvinningsförfarande. Komprimering genom balning utgör däremot ett led i en paketeringsprocess av avfall, i syfte att effektivisera transporterna. Momentet förändring inte avfallet i sig och utgör ingen behandling. Det sker oftast på anläggningar där avfallet endast lagras eller på den plats det uppkommer. Komprimering genom balning kan därmed inte anses vara en förberedande behandling, och det skulle gå emot tillämpningen av avfallskoderna i 29 kap. i Miljöprövningsförordningen om komprimering genom balning ingår i definitionen av förberedande behandling.

Begreppen i avfallsförordningen bör även vara förenliga med verksamhetskoderna i Miljöprövningsförordningen avseende avfallshantering. Utöver att komprimering genom balning ska tas bort i den föreslagna definitionen för förberedande behandling, så föreslår vi även att demontering läggs till. Demontering ingår i den verksamhet som utgör behandling inför ytterligare behandling i verksamhetskod 90.90 i Miljöprövningsförordningen, och kan alltså vara ett steg i förberedande behandling.

Flytt av ansvar för kommunalt avfall i detaljhandeln med livsmedel, för förbrukat kontorspapper och för förbrukat matfett

Återvinningsindustrierna välkomnar och är särskilt positiva till förslaget om flytt av ansvaret från kommun till verksamhetsutövaren för kommunalt avfall som uppstått i detaljhandeln med livsmedel, för förbrukat kontorspapper och för förbrukat matfett som uppkommer i yrkesmässig verksamhet.

Detta är viktiga förslag för att säkerställa hög materialåtervinningsgrad. Naturvårdsverket har tidigare analyserat och lämnat en redovisning som betonar vikten av ett förändrat ansvar för kommunalt avfall för dessa enskilda avfallsströmmar, och vi stödjer den analysen. För att undvika ytterligare missförstånd och tolkningsskiljaktigheter på marknaden är det viktigt att detta förslag införs skyndsamt.

För att näringslivet ska kunna möjliggöra ökade cirkulära flöden för ytterligare strömmar som i dag omfattas av definitionen kommunalt avfall förespråkar vi istället införandet av så kallat frival, i enlighet med det förslag som presenterats tidigare i SOU 2021:24. I denna promemoria anges att ett frival skulle innebära en administrativ börda, men flera länder i Europa har redan idag en sådan lagstiftning som inte medför en ökad administrativ börda. Här finns därför en stor potential till ökad materialåtervinning som regeringen bör överväga i samband med införandet av förslagen i denna promemoria.

Utöver förslaget om flytt av ansvar för utvalda strömmar föreslår Återvinningsindustrierna därmed även införande av frival i enlighet med tidigare statlig utredning.

Förändringar i kommunens ansvar

Återvinningsindustrierna välkomnar förslaget om att kommunen ska ha ett fortsatt andrahandsansvar för avfallshantering för verksamheter under vissa omständigheter, som t.ex. i glesbygd när det inte finns tillgängliga entreprenörer på marknaden och därmed säkerställa insamling av avfallet. Det är även positivt att det föreslås en kontinuerlig utvärdering av hur en sådan lösning har fungerat.

Utvidgade möjligheter att hantera kommunalt avfall som kommunen ansvarar för

Återvinningsindustrierna välkomnar förslaget om att annan yrkesmässig verksamhet får hantera det avfall som kommunen ansvarar för. Det effektiviserar och ökar materialåtervinningen att t.ex. större verksamheter som befinner sig i hela landet inte kommer att behöva ansöka om dispenser i flera olika kommuner, med risk att då även få olika svar från olika kommuner.

Om förslaget är ett sätt att efterlikna en frivalslösning vill vi dock förtydliga att det inte fyller en sådan funktion i praktiken. Förslaget innebär ett fortsatt kommunalt ägande av avfallet, eftersom det är kommunerna som ges möjlighet att lämna över ansvaret eller neka till en sådan lösning. Företagen måste ges full rådgivning och äganderätt över sina avfallsströmmar och vi ser därför att behovet av frival finns kvar, trots införandet av denna reform. Verksamheter skulle också fortsatt behöva söka dispens hos flera länsstyrelser även om de vill bedriva samma typ av verksamhet i hela landet, vilket hindrar dem från att kunna fatta enhälliga och storskaliga investeringsbeslut för avfallshantering och återvinning.

Därutöver anser vi att det är otydligt beskrivet i 16 § vad som avses med *"någon annan än en yrkesmässig verksamhet"*. Vi saknar en definition eller kommentar kring vilka andra typer av verksamheter som skulle kunna falla in under detta.

Förändringar och förtydliganden gällande tillsynsansvar

Återvinningsindustrierna välkomnar förslaget om att Naturvårdsverket ska ges hela tillsynsansvaret över producentansvaret, producentansvarsorganisationerna och marknadsdrivna system. Vi håller med om bedömningen att en central myndighet har bättre förutsättningar att säkerställa regelefterlevnad jämfört med regionala och kommunala tillsynsmyndigheter. Vi ser dock ett stort behov av att Naturvårdsverket ges ökade resurser för detta ändamål. I dagsläget finns en rad utmaningar med att samordna kompetens och skapa en likvärdig tillsynsverksamhet i hela landet. Om myndigheten ges ökat tillsynsansvar utan ökade medel och/eller omorganisation för att säkerställa att dessa områden prioriteras riskerar det att inte leda till någon förbättring.

Förslaget innebär även att Naturvårdsverket ska granska de uppgifter som aktörer rapporterar, vilket är positivt för att se till att Sverige uppnår t.ex. EU:s uppsatta mål på området samt för att minska risken att oseriösa aktörer lämnar inkorrekta uppgifter. Vi anser dock att det blir otydligt vad detta egentligen kommer innebära i praktiken, t.ex. gällande vad som kommer bedömas som en ofullständig uppgift. Det är viktigt att rapporteringen inte innebär en ny omfattande administrativ börda för återvinningsföretagen.

Återvinningsindustrierna välkomnar förslaget om att länsstyrelsen ska vara ensam tillsynsmyndighet över insamlare och avfallstransporter enligt Avfallsförordningen. Detta säkerställer opartisk hantering för kommunerna och t.ex. kommunala avfallsbolag. Vi ser också mycket positivt på att länsstyrelsen föreslås tillgängliggöra information om de verksamheter som har tillstånd och/eller har anmält sig. Detta förslag främjar seriösa aktörer och försvårar för oseriösa aktörer på marknaden.

Återvinningsindustrierna vill dock fortsatt poängtera vikten av att hela tillsynsansvaret för all avfallsverksamhet bör flyttas över till länsstyrelserna, inkl. anmälningspliktiga/tillståndspliktiga verksamheter inom kommuner och verksamheter som inte behöver söka tillstånd. Vi anser att det finns fortsatt stora problem med tillsyn i Sveriges kommuner. Bl.a. sker det i dagsläget helt olika bedömningar beroende på vilken kommun som tillsynen utförs i. Tillsynen utförs också mer eller mindre frekvent beroende på ansvarig tillsynsmyndighet.

Tillsynen av avfallsverksamhet präglas i många delar av landet i dag av bristande kompetens och likvärdig hantering. Resurserna hos kommunernas tillsynsenheter är för små samtidigt som allt färre söker sig till utbildningar för miljöinspektörer vilket leder till att utbildningar t.o.m. läggs ned. När tillsynsansvaret läggs på kommuner så bedömer vi att det kan vara svårt att hålla kvar duktiga miljöinspektörer i små kommuner, och om dessa istället skulle samlas på länsstyrelsenivå så skulle de möjligen kunna finnas kvar inom samma geografiska område och bli fler som bedriver tillsyn under länsstyrelserna. På så vis går det att behålla lokal förankring, men samtidigt centralisera tillsynen, vilket kan stärka kompetens och likvärdighet i tillsynen samt öka attraktionskraften för rollen som miljöinspektör.

I enlighet med ovan är vi också positiva till förslaget om att dispenser för att hantera kommunalt avfall inte ska provas av kommunen själv, utan av länsstyrelsen. Detta säkerställer opartisk hantering.

Vi vill att regeringen går ännu längre än denna promemoria och flyttar hela tillsynsansvaret för all avfallsverksamhet till länsstyrelserna.

Insamlingssystem för återanvändning

Återvinningsindustrierna välkomnar bedömningen om att det ska vara lika enkelt att lämna föremål för återanvändning som att lämna avfall. Det behövs dock en analys av hur kommunala insamlingssystem för återbruk kan påverka den verksamhet och de återbruksflöden som redan bedrivs. Vi ser därför gärna att den analysen utförs innan förslaget genomförs.

Utsortering av avfall

Återvinningsindustrierna ser positivt på förslaget om att utöka utsorteringskraven för även andra fraktioner än förpackningar. Om plast, papper, glas och metall samlas in och sorteras i högre utsträckning innebär det ökade möjligheter till att mer avfall kan materialåtervinnas. Vi anser dock att är otydligt formulerat kring hur detta ska genomföras i praktiken eftersom förslaget anger att denna utökade utsortering inte ska ske samordnat med utsorteringen av förpackningsavfall samtidigt som förslaget saknar ett förslag på hur insamlingen ska ske istället.

Återvinningsindustrierna anser att insamlingen *bör* ske samordnat med befintliga insamlingssystem. Våra medlemsföretag rapporterar att det i dagsläget redan sker en

omfattande felsortering från hushållen där t.ex. plastavfall som inte är förpackningar ändå slängs i samma kärl som förpackningsavfallet. Vår bedömning är därför att en samordnad insamling inte skulle innebära någon större förändring jämfört med i dag utifrån ett konsumentperspektiv. Däremot kan det leda till ökade mängder avfall som går till materialåtervinning och att större kärl och fler hämtningar behövs. En utökad sortering behöver också följas upp med nya lösningar för finansiering och återvinning med marknadens olika aktörer. I nuvarande formulering av förslaget är det fortfarande ottydligt hur den utökade insamlingen ska organiseras.

Förslaget innebär även att begreppet brännbart avfall utmönstras och ersätts av två nya definitioner; restavfall och grovavfall. Vi anser att definitionen för restavfall är otydlig och kan tolkas på olika sätt. Av kommentaren utläser vi att den nya definitionen för restavfall avser det avfall som blir kvar när avfallsproducenten har sorterat ut de fraktioner som de ska sortera. Det avser alltså inte den rest som kan uppkomma vid behandling av avfall, som t.ex. PVC-plast som värmeverken inte vill ha pga. klorinnehållet men som inte heller kan materialåtervinnas. Det är dock inte tydligt om detta är rätt tolkat, och definitionen bör därför tydliggöras för att undvika eventuella missförstånd.

Återvinningsindustriernas förslag till ny definition av restavfall:

*"Det avfall som återstår när annat avfall sorterats ut för att samlas in separat **enligt 3 kap. 2 §.**"*

Värt att nämna i det här sammanhanget är också att begreppet för restavfall på EU-nivå, och som även används inom EU-rapportering, skiljer sig från den svenska definitionen. För EU-rapporteringen så ingår *"and residues from sorting processes"*. Vi förespråkar därför att Sverige, inom t.ex. kommande förhandlingar om revidering av Avfallsdirektivet, verkar för en gemensam definition och som därför är likadan i nationell lagstiftning som vid rapportering till EU.

Undantag från krav på att skilja förpackningar från sitt innehåll

Återvinningsindustrierna anser att tolkningen av vad som är animaliska biprodukter och som därför ska undantas, riskerar att bli felaktig. Enligt vår erfarenhet är animaliska biprodukter inte nödvändigtvis smittförande per definition, utan den bedömningen bör istället göras riskbaserat från fall till fall. Det bör därför göras en distinktion här och vi föreslår att 9 § ändras enligt följande;

"9 § Den som har en förpackning som innehåller avfall ska se till att förpackningen skiljs från innehållet.

Första stycket gäller inte

1. den som har en förpackning som innehåller

a) farligt avfall,

*b) **risk för** smittförande avfall, eller*

c) läkemedelsavfall, om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet, eller

2. om det finns ett beslut om förverkande eller förstörande av en förpackad produkt som har meddelats av en brottsbekämpande myndighet eller domstol."

Eftersom vi anser att det krävs en riskbaserad bedömning vid varje enskilt fall så kan förslaget om undantag även innebära svårigheter hos verksamheter och dess personal att göra sådana bedömningar och det kan därmed leda till eventuella arbetsmiljöproblem.

Därutöver föreslås det att dispenser ska kunna utfärdas till yrkesmässiga verksamheter om det inte är tekniskt genomförbart eller om det inte leder till det bästa miljömässiga resultat. Vi anser att detta är otydligt formulerat och att det finns risk för godtycklig bedömning av när dessa dispenser ska kunna utfärdas. Det behövs tydliga kriterier som gör att små ytor i verksamhetslokaler inte automatiskt kommer innebära att det bedöms som icke tekniskt genomförbart, om vi vill att ambitionen med ökad materialåtervinning ska implementeras.

Dispensen som kan sökas för separering av avfall från förpackningar föreslås därutöver att beviljas av kommunen. I enlighet med denna promemorias förslag och grundtanken om att flytta all tillsyn (och även dispenser) från kommun till länsstyrelse, bör även denna dispens lyftas till länsstyrelsen.

Krav på ytterligare sortering för ökad materialåtervinning

Enligt förslaget ska den som ansvarar för att avfallet blir fullständigt behandlat se till att avfallet sorteras ytterligare om det behövs för att möjliggöra materialåtervinning och för att utifrån avfallets egenskaper uppnå en hög kvalitet på det återvunna materialet.

Återvinningsindustrierna är positiva till ambitionen med detta förslag, men ställer oss tveksamma till hur kravet kan komma att tillämpas i praktiken.

Vi vill börja med att belysa grundproblematiken som inte adresseras i förslaget. Vi anser att det fortsatt är stora problem med att fossilbaserat primärt material är mycket billigare att använda jämfört med många återvunna material. Att enbart sortera avfall än mer kommer tyvärr inte att lösa problem med att det inte finns tillräcklig efterfrågan på återvunna material. Konsekvensen blir att det åläggs nya krav på att återvinningsbranschen ska investera i behandling av fler sorteringsfraktioner trots att det kan vara svårt att sälja det återvunna materialet därefter, och då blir frågan om vem som ska finansiera ytterligare sortering och behandling viktig att belysa och analysera vidare. Om förslaget ska tas vidare anser vi att det måste tydliggöras att den ytterligare sorteringen åtminstone ska ske vid källan där avfallet uppstår. Krav på ytterligare sortering behöver också utgå ifrån om det är tekniskt möjligt att materialåtervinna den utsorterade fraktionen samt om det finns en efterfrågan på det återvunna materialet.

Utöver detta anser vi också att det är viktigt att denna ytterligare sortering inkluderas i tillsynen. Det finns redan befintliga krav på att t.ex. byggavfall ska sorteras i ytterligare fraktioner vid platsen där det uppkommer, men i praktiken är efterlevnaden av dessa krav fortfarande låg. Innan ytterligare krav på sortering införs bör efterlevnaden av befintliga krav säkerställas, bl.a. genom att utöka resurser för praktisk tillsyn av sortering, exempelvis på byggarbetsplatser.

Enligt förslaget ska en avfallsproducent själv avgöra om ett visst avfallsflöde har behov av eftersortering för att möjliggöra materialåtervinning för just det avfallsflödet. Vi ställer oss frågande till hur den bedömningen ska gå till i praktiken, och hur man t.ex. ska säkerställa att det inte sker en godtycklig bedömning av 'vid behov'? Mindre verksamheter skulle t.ex. kunna anse att de inte har tillräcklig kunskap om olika plasttyper för att kunna avgöra om plasten behöver sorteras i ytterligare plastfraktioner. Alla avfallsflöden behöver inte heller eftersorteras, om det t.ex. är ett rent flöde av monomaterial, samtidigt som vi gärna ser att blandat plastavfall inte enbart går till förbränning när det är svårt att särskilja dessa. Här bör det därför finnas tydliga kriterier för vilka avfallsflöden som kan tänkas vara aktuella för eftersortering.

Den nu föreslagna 4 kap. 3 § i avfallsförordningen kan fylla en funktion som en säkerhetsventil, för situationer där det finns en uppenbar efterfrågan på ett material men en avfallsinnehavare

trots detta inte sorterar avfallet. Om paragrafen ska vara kvar bör den därför omformuleras så att det tydligare framgår att den endast kan bli aktuell att tillämpa när det mer eller mindre handlar om avfallsinnehavare som obstruerar.

Återvinningsindustrierna föreslår följande omformulering:

*3 § Den som är ansvarig för att avfall blir fullständigt behandlat ska se till att insamlat avfall sorteras ytterligare, om **det är uppenbart att** det behövs för att*

- 1. möjliggöra materialåtervinning,*
- 2. utifrån avfallets egenskaper uppnå en hög kvalitet på det återvunna materialet, eller*
- 3. nå materialåtervinningsmålen i 1 kap. 6–8 och 12 §§.*

Återvinningsindustrierna anser att förslaget i sin helhet skulle behöva analyseras och utvecklas i enlighet med synpunkterna ovan för att få effekt i den praktiska tillämpningen.

Mer förpackningsavfall från restavfallet ska materialåtervinnas

Återvinningsindustrierna är positiva till att det införs möjligheter till att den som behandlar restavfall från hushåll ska sortera ut förpackningarna och att producentansvarsorganisationerna därefter ska ta emot förpackningarna kostnadsfritt. Vår bedömning är att det kommer att bidra avsevärt till en ökad materialåtervinning.

Vi anser därutöver att utsorterat förpackningsavfall från eftersorteringsanläggningar bör hållas isär genom flera fraktioner på mottagningsplatserna. Detta eftersom det är varierande renhetsgrad för de fraktioner som lämnas, och på så sätt kan vi därefter möjliggöra en högre materialåtervinningsgrad. Utsorterade förpackningar från eftersortering är t.ex. ett mycket mer nedsmutsat material och det kan försämra återvinningsgraden om detta blandas med renare förpackningsfraktioner som sorterats ut vid källan.

Mottagningskriterier för avfallsförbränningsanläggningar och samförbränningsanläggningar

Återvinningsindustrierna välkomnar ambitionen med förslaget, och håller med om problembilden att allt för mycket material som skulle kunna materialåtervinnas istället skickas till förbränning i dagsläget. Vi anser dock att det kan vara svårt för förbränningsanläggningar att göra bedömningen av vad som är materialåtervinningsbart eller inte.

När det gäller mottagningskriterier så finns risken att det blir godtyckligt hur begreppet “samlats in separat” ska tolkas. Det kan upplevas svårt att tillämpa detta och risken för förvirring och tolkningsskiljaktigheter är stor. Ett förtydligande av vad som ryms inom och utom “separat sortering” är därför önskvärt.

Förslaget kommer att innebära en ökad rapporteringsbörda för återvinningsföretagen, och det är fortfarande otydligt vad som faktiskt ska dokumenteras, på vilken detaljnivå det rör sig om samt hur bedömningarna ska göras. Vi tror att det kommer bli väldigt svårt om dokumentationen t.ex. ska göras för varje enskilt lass, och vi förespråkar därför att rapporteringen kan ske per månad eller per år. Vi vill betona att det är viktigt att den administrativa bördan kring dokumentationen inte blir alltför omfattande. En tydlig vägledning från t.ex. Naturvårdsverket kommer därför att vara viktig i sammanhanget.

Då kraven i förslaget läggs på den som har samlat in avfall separat så kommer dessa aktörer att bli beroende av den dokumentation som aktörer tidigare i värdekedjan lämnar till dem. Det kan röra sig om t.ex. materialdisposition eller kemikalieinnehåll som den som samlar in avfallet inte automatiskt har information om, men som kommer bli avgörande för bedömningen av ifall avfallet bör gå till förbränning eller inte. Det blir därför viktigt att det finns en kravställning även på de verksamheter där avfallet har producerats om att lämna fullständiga uppgifter till avfallsinsamlaren.

Den nationella avfallsplanen

Återvinningsindustrierna välkomnar förslaget om att centralisera den nationella avfallsplanen för bl.a. ökad tydlighet i måluppfyllelse och för att belysa näringslivets möjlighet för en mer effektiv resurshantering.

I förslaget införs det även en skyldighet för verksamheter att lämna uppgifter till underlaget för den nationella avfallsplanen. Vi anser att det är otydligt vad detta kommer innebära för återvinningsföretagen när det gäller de uppgifter som redan i dag samlas in av myndigheterna. Det är otydligt om förslaget även omfattar andra uppgifter som ska lämnas och vilken detaljnivå det i så fall rör sig om. Om det är nya uppgifter som ska samlas in är det viktigt att administrationen inte blir för omfattande och att sekretess kan säkerställas vid lämnandet av dessa uppgifter.

Målen om kommunalt avfall bör införas i avfallsförordningen

Återvinningsindustrierna välkomnar förslaget om att stärka både uppföljning och tillsyn av måluppfyllelse. För att förslaget ska kunna genomföras blir det dock viktigt med mätbarhet i förhållande till måluppfyllelse, och att den mätningen sker på samma sätt för alla aktörer. I förslaget finns ingen nuvarande skrivning om detta, vilket vi därför efterfrågar.

Rapportering på avfallsområdet

Precis som promemorian beskriver så har Återvinningsindustrierna meddelat att avfallsinsamlare har god kännedom om avfallsmängder och hur detta behandlas, vilket innebär att förslaget bör kunna genomföras på ett smidigt sätt.

Det är däremot otydligt vad som menas med att rapportering ska användas för att förbättra statistiken på avfallsområdet, rent konkret och om det innebär att nya uppgifter ska lämnas. Det är också viktigt att sekretess av inlämnade uppgifter säkerställs. Detta är avgörande för en fungerande återvinningsmarknad. Som exempel på detta kan insamlade mängder och volymer av material vara konkurrenskänslig information. Detta kan myndigheter aggregera, men det bör inte offentliggöras till allmänheten.

Rapporteringen föreslås också kunna lämnas digitalt samtidigt som vi vet att Naturvårdsverkets IT-resurser är begränsade och att nya system ofta är väldigt kostnadsdrivande för myndigheten. Vi önskar därför att en IT-lösning finns på plats i samband med att kravställning om rapportering träder i kraft.

Kommunernas bemyndigande om avfallsavgift

Återvinningsindustrierna har inga synpunkter på förslaget i sin helhet. Däremot är vi negativt inställda till idén om att kommuner och dess entreprenörer är skyldiga att ta emot kontant betalning för renhållningstjänster. I promemorian föreslås detta kunna regleras av kommunerna själva, men vi ser risker med att oseriösa aktörer inom avfallsområdet använder kontanter för att tvätta pengar och omsätta stöldgods i form av t.ex. metaller. Vi föreslår därför att man konsekvent har ett kontantförbud vid hantering av allt avfall, oavsett om det gäller nedskräpning eller större fraktioner som järn- och metallskrot.

Nytt kapitel 15 i Miljöbalken

Återvinningsindustrierna välkomnar att promemorian tar ett omtag i strukturen och ordningen av Miljöbalken så att den blir mer tydlig och lättläst.

Ikraftträdande

Vi anser att det är viktigt att införandet av merparten av förslagen i promemorian träder i kraft den 1 januari 2026. Särskilt brådskande är införandet av förslagen;

- Flytt av ansvar från kommun till verksamhetsutövare för visst kommunalt avfall
- Förändringar och förtydliganden gällande tillsynsansvar

Stockholm den 14 februari 2025

Linnea Steen

Miljöpolicychef, Återvinningsindustrierna